

Murska Straža

Glasiilo obmejnih Slovencev.

Uredništvo in upravništvo v Gornji Radgoni, Spodnji Griz št. 7, I. nadstr. I. Telefon št. 7. Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja vsak petek zjutraj in stane s poštino vred za celo leto 30 K, za pol leta 15 K, za četrt leta 8 K. Posamezna številka stane 80 vin.

Inserati: Ena šeststolpna petitvrsta (prostor 3 mm visok in 45 mm širok) K 1.50. Pri večkratni objavi primeren popust.

Konstituanta.

Kdor je opazoval, kako so si naše politične stranke lovile volilce, ne izbirajoč ne načina in ne sredstev, da si pribore zakonito podaljšanje svojih političnih sredstev, ki so že v narodnem predstavništvu pokazala, da niso pripravna za izgraditev močne narodne države, ni mogel pričakovati od ustavotvorne skupščine nič boljšega, kakor je bilo prejšnje predstavništvo. Volilni izid je to samo potrdil. Sicer še ne vemo, kako se bodo razvili odnošaji v konstituenti, toda po vseh znamenjih soditi, bomo čez pol leta po priliki tam, kjer smo danes. To stanje pa bo voda na mlin onih strank, ki samo kriče, a nič ne delajo, samo rušijo a nič ne grade. Ako ne bo prišlo do sporazuma med najmočnejšimi skupinami, ki bi sprejele kompromisni ustavni načrt, utegne država zagazati v blato, kjer bodo kolesa obtičala.

Minule dni je dejal zunanji minister grof Sforza, govoreč v rimskem senatu o naših notranjih razmerah, da vidi v jugoslov. zmešnjavah le duh stare Avstrije. Te besede italijanskega državnika ne povedo nič novega, ker so v prejšnjem predstavništvu zlasti povodom debate o pobuni hrvatskih seljakov govorniki raznih strank z občudovanja vredno natančnostjo označili vzroke naših notranjih kriz. Pa vse to je bilo brezplodno, zakaj v politiki ne odločujejo toliko umna spoznanja, kolikor strasti in nagoni množic.

Duh stare Avstrije v resnici straši v zarjavelih političnih metodah naših strank. Ne le ljudstvo, tudi posamezne stranke so imele premalo časa, da si pridejo na jasno, kaj pravzaprav hočejo v novi državi. Zato so večidel vporabljale parlamentarna kopja, ki so jim služila v žilavi borbi v prejšnjih avstro-ogrskih državnih in deželnih zborih. Politiki so imeli

sveto dolžnost, da dajejo ljudskim množicam smernice za njihovo politično mišljenje, toda pri večini strank smo videli, da so se voditelji učili od trenutnega razpoloženja širokih ljudskih plasti. To je imelo posledico, da se precejšen del prebivalstva še vedno ni sprijaznil z novo državo, vodilni možje pa po večini še niso izkristalizirali svojih pojmov o izgraditvi krepke narodne države.

Ta duh stare Avstrije pa nastopa skupno z duhom prejšnje Srbije. Tudi srbijanski politiki se niso povzpeli visoko nad stare državniške metode. Politika prejšnje Srbije se je gibala v precej ozkih mejah. Naravno je, da se država, ki je nastala pred sto leti, porazivši necivilizirano turško oblast, ni mogla dvigniti na višino zapadno-evropske države. Srbijanski politiki, ki so vodili težke ustavne boje v Srbiji, se niso mogli kar čez noč navzeti mišljenja, ki bi odgovarjalo razširjenemu državniškemu delokrogu v Jugoslaviji, delokrogu, ki stavi mnoge povsem nove zahteve.

Ta dva duhova sta pustošila v narodnem predstavništvu in sta se pojavila tudi v konstituenti. Jugoslovanska ustava se bo morala hočeš-nočeš prilagoditi obema vplivoma in se odreči jugoslovenstvu. To je: ustava in uprava dežele ne bo urejena tako, kakor smo pričakovali ob nastanku Jugoslavije.

Treba je, da to borbo prestojimo in vzdržimo. Igračkanje z ljudskimi čustvi bi lahko imelo usodepolne posledice. Računati moramo z dejstvom, da se široke narodne plasti še vedno niso odpovedale preteklosti in da jih voditelji niso mogli ali niso hoteli uvesti v nove razmere. Za vse na svetu je potreben čas. Da seme vzrase in dozori, je treba časa in ugodnih razmer. Tako moramo tudi mi računati z razvojem kot odločilno močjo pri izgradnji Jugoslavije, danes še nedozidane palače s prvimi krepkimi temelji.

Iz Avstrije.

Avstrija se nahaja pred polomom. Avstrijski državniki uprav po mačehinski režejo kruh; ali ga bodo sploh še lahko rezali prihodnje mesec, tega ne vedo. Prehrana je izredno slaba. Na Dunaju je zopet zavladal glad, ki je tem hujsi, ker je nastopila tudi ostra zima in ž njo vprašanje kurjave. Za nove velike dobave živil je treba kredita, a kje ga dobiti? Industriji nedostaja surovin, izvoz je malenkosten. Avstrijska krona je te dni padla tako globoko, kakor še ni stala doslej. Položaj je zelo resen in z napetostjo pričakujejo posledic.

Dunajska vlada pa je spričo teh skoraj brezupnih razmer ohranila nenavadno hladnost in mirno presojanje položaja. Človeku se dozdeva kakor usmiljena sestra, ki streže bolniku, o katerem ve, da bo v kratkem izdihnil. Če država res pride na konec, kaj potem? Nekaj se mora zgoditi. V prvi vrsti bodo morale priskočiti na pomoč zapadno evropske velesile, na to pa se bo odločilo, kam ima pripasti nemško ljudstvo, ki je ostalo brez države. Nikdo ne dvomi, da bodo takrat tudi velesile priznale, da spada nemško ljudstvo v — nemško državo. Torej združitev z Nemčijo!

Tudi ljudstvo nima mnogo interesa na sedanji avstrijski državi. Vedno bolj se uveljavlja naziranje, da je ta država samo zgodovinski balast, odkar je propadlo veliko cesarstvo. In zakaj bi naj bilo ravno nemško ljudstvo obremenjeno s tem balastom? Nekaj časa so v gotovih krogih razmišljali o možnosti združitve Avstrije z Madžarsko pod žezlom Habsburžanov. Danes spadajo taki in podobni načrti v preteklost. Ta nova monarhija bi bila v najboljšem slučaju država druge vrste in ne bi meglja v nobenem slučaju igrati odločilne vloge v Srednji Evropi. Za to je treba sudetskih dežel — Čehoslovaške — in pa morja. Odkar se je Italija razširila na Julijske Alpe in Jugoslavija obvladuje Balkan, je za večno odpravljena možnost vzpostavitve velike podonavske monarhije.

Važnega pomena je, da je bila Avstrija sprejeta v Zvezo narodov. S tem so se stari stiki med avstrijskimi in zapadno-evropskimi diplomati obnovili. Gotovo je, da bo skušala svojo enakopravnost med drugimi državami na primeren način izkoristiti. S sprejemom v Zvezo narodov je dobila Avstrija popolno odvezo za svoje grehe v preteklosti in je razrešena obdolžitve, ki so jih navedle velesile v spremni noti k senžermenski mirovni pogodbi, kjer med drugim očitajo avstrijskemu ljudstvu, da je krivo svetovne vojne. Že dosedaj so se pariški, londonski in rimski diplomatje radi spominjal Dunaja in z usmiljenjem zrlji na njegovo usodo. V bodoče pa ne bo nikake moralne ovire, da ne bi teh simpatij pokazali javno in z — dejanji.

V zvezi s sprejemom Avstrije v Zvezo narodov so nekateri dunajski listi raztrosili vest, da bo Avstrija zahtevala od Zveze narodov znatno popravo južne meje; v dravski dolini,

Božidar Borko.

Božična pravljica.

Že zgodaj je vstal iz globeli velik čarovnik, raztegnil svoje čudovito dolge prste in začel presti tanko pajčevino. Navil je med prste vse, kar je imelo v globeli črno barvo in stkal fini, kakor svila mehki mrak. Te goste niti je zapredel v visoka drevesa na hribu, v cerkveni stolp in vaše dimnike ter jih zataknil za slemena. Nato se je povzpел na pete, se zagugal in spustil daleč preko temnosinjega neba veliko klopko, ki se je skotalila dol do obzorja. Kako čudežne zvezde so se prikazale na tem neskončnem polju! Bile so kakor veliki blesteči dragulji, vsi novi, še ležeči v škatli in neverjetno zapeljivi. Kar segel bi po njih in si jih navesil čez prsi. Pa saj je danes sveta božična noč. ko si ljudje pripravljajo novo praznično obleko. Kaj šele tam gori na nebu, blizu malega Bogeca!

Tako so razmišljali trije otroci, ki so gledali skozi majhno okno zasnežene bajte blizu cerkve. Zmračilo se je, prižgali so luči po hišah in skozi okna je sijala glorijska svetega večera. Na zemlji se je razprostirala več kot pedenj debela snežena odeja. Slamnata streha je bila vsa obrobjena z ledenimi curki, ker ji je zima posodila svojo čipkasto obleko. Tiho veselje je šlo po vasi. Le tam, kjer so otroci gledali skozi okno, je domovala žalost. Ni bilo luči

in slaba toplota je ostala v sobi.

Bili so trije otroci, takšni kot so že otroci po vaških bajtah. Najstarejša, Manica, je imela osem let, dva fantka sta bila mlajša. Manica in srednji fantek sta se spominjala lanskega božiča, ko je teta prinesla v hišo sladkih potic in še marsikaj drugega. Bilo je mnogo veselja; še tja do pusta so govorili o tem. Pa teta je šla v zemljo in zdaj je tudi mater vrglo na posteljo. Kaj bo ž njo? Očeta ni od nikoder. Bogve, kje je zaostal in kje je tista čudna Italija, ki je očeta zadržala?

Manica je stopila od okna, šla rahlo po prstih k materi in ji pogledala čisto v obraz. Temno je bilo v sobi, komaj je razločila materina bleda lica. Mati se ni zganila in nič ni rekla. Po dihanju je sodila, da spi. Šla je nazaj k oknu ter dejala bratcema:

„Mamica spi!“

„Spi.“

Pobožala je oba po kodravih glavicah in jima rekla komaj slišno, kakor govore dobri otroci, kadar je v sobi noč in mamica v postelji.

„Pojdimo za peč. Jaz sem trudna.“

Takrat se je povzpел srednji bratec čisto na stolec. naslonil razvneto glavico na mrzlo steklo in se zagledal v razvetljena sosedova okna, spomnivši se ne čudovite jaslice in smešne papirnate pastirje.

„Kam gledaš Petček?“ ga je vprašala Manica.

Petčku so sijale oči, komaj je obrnil glavico in težko vzdihnil:

„Manica, kaj misliš — ali pride Jezušček?“

„Pride!“ — Za njo je ponovil najmanjši, Slavko, ves vznemirjen in nestrpen: „Plide!“

„Peterček“, je dejala Manica, „kaj bomo pa dali mi mamic?“

Peterček se je obrnil proč od okna in odvrnil z glasom, ki je bil kar sočen od njegovega veselja:

„Oh, ko bi imeli potice! Makove potice, Manica!“

„Makove potice!“ je počasi in poželjivo pristavila deklica.

„Potice“, je dejal najmlajši bratec.

Takrat se je zganila mati v postelji in zakašljala. Deco je postalo strah in zdajci ji je prišlo na misel, da nekdo gleda skozi okno. Skočili so k peči, vsak na svoj prostor, ter se pokrili s cunjami. Vsem trem je bilo tesno pri srcu, da so hoteli zaplakati. Ali res kdo gleda skoz okno? Kdo je? Čarovnik, ki je tkal mrak in sejnal zvezde? Ni li že zapal v globeli? Da, on je, prav gotovo je on! In čemu prihaja čarovnik na mesto Jezuščka? Ti grdi, črni čarovnik! Ti dolgoprsta počast... Ti...

Res je prišel v izbo čarovnik. Nagnil se je k materi, ji dihnil v obraz, da je plaho kriknila, a ni se predramila. „Joj, kaj hočeš z nami malimi, ti črna zver!“ so kriknili trije otroci. On pa jih je pogledil z roko, da jim je žametno veselje napolnilo srca. „Pojdite“, jim je dejal tiho, „pojdite, gremo v gozd!“ „V gozd, v tem snegu?“ „Ne bojte se“, je odvrnil in se smehljaj kakor mati, kadar deli kruh, „sneg ni

centralni odbor, ki obstoji iz delegatov pokrajinskih zvez vinogradnikov.

Na ta način je zasiguran vpliv in sodelovanje vsakega posameznega vinarskega društva v pokrajinski in centralni zvezi v vseh važnih vprašanih vinogradništva.

Zveza bo tudi izdajala svoje strokovno glasilo, pod imenom „Jugoslovenski vinogradar“, ki bo prinašal članke v vseh treh narečjih našega troimenega naroda.

V pripravljajni odbor za ustanovitev te organizacije, oziroma za izradbo pravil so bili izvoljeni kot zastopniki Slovenije gg. Anton Puklavec, vin. ravnatelj v Mariboru, kot predsednik in Buhoslav Skalicky višji vi. nadzornik v Novem mestu kot glavni tajnik odbora.

Nadalje so bili izvoljeni kot tajniki v pripravljajni odbor: dva zastopnika za Hrvatsko in Slavonijo in po en zastopnik za Srbijo, Hercegovino in Dalmacijo.

Pripravljajnamu odboru so se dale smernice za sestavo pravil. Kak hitro bodo pravila zgotovljena, po oblasti odobrena in razmnožena, se bo to naznanilo po časnikih in takoj počelo z ustanovitvo krajevnih vinarskih društev. P. n. kmetijske podružnice se že sedaj naprošajo, da sondirajo v svojem območju in delajo propagando za ustanovitev okoliških vinarskih društev. Članarina bo za leto kakih 20 K. Naročila na pravila sprejema proti naknadni povrnitvi stroškov vin. ravnatelj A. Puklavec v Mariboru.

V očigled dejstvu, da se bo že v najkrajšem času začelo s pogajanjimi o sklepu trgovinskih pogodb, bi bilo želeli, da bi bila ta organizacija čimprej izvršena in nam na ta način dana možnost vplivati na potek pogajanj v našem interesu. Doseči prosti izvoz vina in preprečiti uvoz tujih vin (posebne italijanskega in madžarskega) mora biti prvo delo nameravane organizacije, ker od teh dveh faktorjev je odvisen obstoj našega vinarstva sploh.

Čebelarji!

V kratkem bomo obhajali tretje novo leto v Jugoslaviji. V začetku — seveda — smo čutili najrazličnejše skeleče rane, katere nam je zasekala vojska; vsega je manjkalo, kar bi človek najnujnejše rabil, tega ni bilo dobiti. Počasi pa se je pričelo obračati na bolje, začele so celiti rane. Pomanjkanje raznih potrebščin je od meseca do meseca ginevalo. Danes lahko rečemo, da se že za silo živi; svetovni promet se je zopet v toliko vzpostavil in strnil, da se — do male izjeme — večina vsakdanjih potrebščin vsaj dobi. Le ena rana zeva še precej široko — draginja. Ta bo pa le počasi celila in precej let jo bomo še čutili. A nimamo vzroka obupavati. V zadnjem času vrnivši se jetniki in drugi potniki iz tujih krajev bi nam rekli: Le mirni bodite, drugod je povsod še hujše, še večja draginja. Da si pa dandanašnji položaj čimprej olajšamo in zboljšamo, ni dovolj le tarnati in tožiti; nič ne pomaga, da en stan drugega sovraži, zatira ter mu vesi na ramena krivdo položaja, temveč pošteno, pridno delo, to nam bodi pot do zadovoljstva v bodočnosti. V smotrenem delu in izobrazbi je naša srečna bodočnost! To, dragi čebelarji, tudi nam velja! Čebela je najlepši vzor rednega, delavnega družabnega življenja. Ako smo mi gospodarji teh pridnih živalic, ne smemo biti slabši, posnemajmo jih. Smotreno delo in strokovna izobrazba bodi tedaj naše stremljenje. Strokovno izobrazbo pa nam nudi organizacija, Čebelarstvo društvo. Kakor čebela ne more sama za se trajno živeti, temveč le v veliki družbi, tako tudi čebelar brez organizacije ni „čebelar“, ampak „samotar“ — nevednež, in tak ostane naprej. Od daleč se pozna, če so čebelarji enega kraja združeni v društvo, so strokovno bolj izobraženi od drugih ter tudi uspešnejše čebelarijo. Naša država je že v svoji „otroški nežnosti“ hvalevredno naklonila

svojo pozornost in skrb tudi čebelarstvu ter uredila, da se bo v prihodnje zamogel vršiti reden potovalni pouk po vsej Sloveniji; razen tega se bodo še vršili en- do dvednevni poučni tečaji. Zato naj podružnice pridno prirejajo poučne shode; kam se bo treba oglasiti za predavatelja, se bo pravočasno naznanilo. „Sl. čebelarstvo društvo“ je v zadnjem „Sl. čebelarju“ izjavilo, da se občni zbori podružnic, oziroma vpisovanje udov naj izvrši do 10. januarja. Kdor se prihlasi pozneje, ne dobi prvih št. „Čebelarja“. Vodstva podružnic naj torej delajo v smislu zahteve društva ter pravočasno nabirajo člane, čebelarji pa pridno pristopajte in sicer takoj, da vam ne bodo prve številke lista manjkale. Ne vstrašite se udnine — 24 kron! Kaj je to dandanes? Krona je danes toliko, kot pred vojsko krajcar! Nekdaj ste morali za udnino utrpeti 2 kg medu, danes pa le 1/2 kg in še navadno nekaj ostane. Vsi čebelarji toraj čvrsto na noge! Do 10. januarja vsi plačajmo udnino. Tudi čebelarji smo udje človeške družbe in naše domovine Jugoslavije; vsak stan po svoje, kakor vsak posameznik, je dolžen delati za boljše bodočnost, saj vsak dela v lastno korist, in to dosežemo s smotrenim delom na podlagi strokovne izobrazbe in dobre organizacije! Vsem vrlim čebelarjem želi srečno, sladko novo leto — Ivan Juvančič, deželni pot. uč. za čebelarstvo.

Trpite na revmatizmu in gihtičnih bolečinah? Vdrgnjenje s pravim Fellerjevim Elza fluidom je takorekoč dobrodeno! 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 42 K. Državna trošarina posebej.

Rabite milo-odvajajoče sredstvo? Fellerjeve prave Elza-kroglice izvršujejo svojo dolžnost! 6 škatlic 18 K. — Zagorski sok zoper kašelj in prsne bolečine 1 steklenica 9 K. Želodec okrepčujoča švedska tinktura 1 steklenica 20 K. — Omot in poštnina posebej, a najceneje. Eugen V. Feller, stubica donja, Elzatrž 326, Hrvatska. E.

GOSPODARSKA ZADRUGA ZA PREKMURJE, MURSKO POLJE IN SLOVENSKE GORICE R. Z. Z O. Z. V GORNJI RADGONI

ima v zalogi po najnižjih dnevnik cenah razno manufakturno blago za moške in ženske obleke, barhente, vseh vrst platno, špecerijo kakor kavo, riž, čaj, sladkor, papriko, milo, sodo itd. — Vseh vrst moko, zдроб, otrobe.

Kupuje pšenico in vse poljske pridelke po najvišjih cenah. Velika zaloga poljedeljskih strojev in vinskih sodov vseh velikosti.

Posreduje pri nakupu večjih strojev in obrtniških potrebščin. Zaloga tesanega lesa in desk vseh vrst.

Zadruga posluje samo s člani.

Glavna trgovina in pisarna v lastni hiši v Gornji Radgoni.

Podružnice: Križevci pri Ljutomeru, Murska Sobota, Dolnja

Dosedanji promet: 340.000.000 K.

Rezerva: 500.000 K.

Lendava, Cankova.

Samo 8 dni! Samo 8 dni!

10-15% pod ceno

razprodam svojo veliko zalogo zimskega blaga, kakor moškega in ženskega štofa, lodna, porhanta, odeje, konjske koce, štrikane srajce in hlače za moške in ženske, ter obleke za otroke, štrikane robce, moške, ženske in otročje nogavice.

Preje ko kupite, pogledajte si ceno pri

Franc Pogačnik

preje Maks Hönigmann, trgovina Ljutomer.

MASTIN

primešaj krmi; vsak teden eno pest, če pa se rabi kot nadomestilo za krmo tedaj pa dve pesti. Pet zavojčkov Mastina, prahu za pitanje zdrave, debele živine, za 6 mesecev za vsako živinčce. Dobil je najvišjo kolajno v Londonu, Parizu, Rimu, Dunaju. Tisoče gospodarjev ga hvali in ponovno kupuje. Zahtevaj ga pri lekarnarju ali trgovcu, vsak ga lahko prosto prodaja. Ali pa piši lekarni Trnkozy v Ljubljani, Kranjsko, po 5 zavojčkov. Stane K 50.— s poštnino.

GARJE

srbesico, kraste, lišaje uniči pri človeku mast proti garjam. Brez vonja in ne maže perila. 1 lonček za eno osebo s poštnino K 15.— v lekarni TRNKOZY v Ljubljani.

Miši, podgane, stenice, ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porabljate moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 10.—, za podgane in miši K 10.—, za ščurke K 20.—, posebna močna tinktura za stenice K 12.—, uničevalec moljev K 10.— prašek za uši v obleki in perilu K 10.—, in K 20.—, proti mravljam K 10.—, proti uši pri perutnini K 10.—, prašek proti mrčesom K 10.— in K 20.—, mazilo proti ušem pri ljudeh K 5.— in K 10.—, mazilo za uši pri živini K 6.— in K 10.—, tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničevalec vrastlin) K 10.—, mazilo proti garjam K 12.—, Pošljite po povzetju zavod za eksport. M. Jünker, Zagreb, 45, Petrinjska ulica 3.

Gospodarska zadruga za Prekmurje, Mursko polje in Slov. gorice r. z. z o. z. v Gornji Radgoni naznanja, da bodo vse njene podružnice v času od 2. do vštetega 3. januarja 1921 v svrhu inventiranja blaga in sklepanja računov zaprte. V tem času se ne bo nič prodajalo in nič kupovalo. To naznanjamo p. n. občinstvu naprej, ker bodo gotovo ljudje zopet razširjali o zadrugi lažnjive vesti.

Z reklamo inserati trgovci se bogati.

POSOJILNICA V GORNJI RADGONI r. zadr. z n. z.

Hranilne vloge sprejme in jih obrestuje po najvišji obrestni meri. Obresti se pripisujejo koncem vsakega leta prez posebnega naročila h kapitalu. Hranilne knjižice drugih inzemskih denarnih zavodov se sprejemajo brez vseh stroškov kot hranilne vloge, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo. Za nalaganje po pošti so strankam na razpolago položnice kr. poštno-čkovnega urada v Ljubljani števil. 10.593. Rentni davek plačuje Posojilnica sama.

Posojila na osebni kredit, na hipoteke, trgovske kredite in v tekočem računu daje pod najugodnejšimi pogoji. Izposojuje tudi na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzema Posojilnica na sebe in dolžnih plačuje pri Posojilnici svoj dolg naprej. Stroški za to ne presegajo nikdar 10 kron. Prošnje za knjižbo novih, kakor tudi za izbris plačanih posojil dela Posojilnica brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure so vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne. Ob uradnih dnevih se sprejema in izplačuje denar.

Pojasnila se dajejo, prošnje sprejemajo in vsi drugi uradi posli izvršujejo vsak delavnik od 8. do 12. ure dop.

Uradni prostori so v lastni hiši, Glavna cesta števil. 14, zraven kolodvora.